

De beste bundels van 2010

Philip Hoorne & Bart Van der Straeten

Dé trend van 2010? Het gebrek aan kwaliteitsvolle Vlaamse bundels. De poëzie leeft, nochtans, in Vlaanderen. Jonge dichters vinden een podium op de talloze literaire evenementen, die als paddenstoelen uit de grond rijzen. Op Facebook converseren ze over hun leven en werk. Ze publiceren, in tijdschriften en op het web. Maar tot sterke nieuwe bundels heeft al die activiteit dit jaar niet geleid. Hopen op beterschap voor 2011 wenden we de blik dan maar naar het Noorden, waar er gelukkig meer te rapen viel. In alfabetische volgorde: onze vier beste bundels van het afgelopen jaar.

Vlieg over, raaf!

Mark Boog (1970), in het verleden winnaar van de C. Buddingh'- en VSB Poëzieprijs, bracht begin dit jaar zijn vijfde bundel uit. In *Er moet sprake zijn van een misverstand* hanteert hij de messcherpe, cerebrale stijl die we al uit zijn vroegere werk kenden. Vergankelijkheid, de dood en de onmogelijkheid tot communicatie zijn de belangrijkste thema's. Tal van verzen in deze bundel staan als huis: "Het gemis, voor het gevoeld wordt, bestaat al.", "We vermaakten ons wel,/ maar speelden onze vreugde zoals alles", "Het verliezen van gedachten, hoewel begerenswaardig, / is de dood." "De dood heeft lange armen". Boogs poëzie is een genadeloos en onbevredigbaar pogen om zo precies mogelijk algemene waarheden te formuleren op basis van anekdotes en ervaringen. Ze heeft een erg filosofische inslag. Toch is de woordenschat heel eenvoudig. De angel in deze verzen zit in de ontregelende syntaxis en de gezochte beelden: "Vlieg over, raaf van mijn gedachten!/ Vlieg over, uitgestorven of uitheems, vlieg over en door.// Eis de kou op in de lucht en op de grond,/ krijs éénmaal – éénmaal! - kort, jaag de kou als kanker door de botten,/ door de krappe aderen, sonde/ door goden gezonden/ die niets met ons voorhebben.// Laat vlakten achter, woestenij.// Vlieg over, raaf van mijn gedachten." Er is een voortdurende dreiging aanwezig in Boogs gedichten, alsof de opgeroepen wereld op een evenwichtspunt balanceert, klaar om helemaal om te slaan. *Er moet sprake zijn van een misverstand* laat u rusteloos en vol verwarring achter.

Mentale haring

Smacht u eerder naar poëzie die vlot wegleest, ergens over gaat, beeldend is en behept met een precieze dosis pathos, dan is Rouke van der Hoek uw man. Geen jonkie meer, deze dichter, hij werd ooit jubelend besproken door Herman de Coninck, kunt u nagaan. Een keuze uit zijn vier bundels heeft Van der Hoek (1952) nu samengebracht in de tweetalige uitgave *Laaglandbeken / Flachlandbäche*. Zijn gedichten vertrekken meestal bij een herinnering, een observatie of zomaar een voorwerp... en monden uit in iets universeels, iets wat aards is en transcendent tezelfdertijd. Let wel, Van der Hoek is geen herderlijk type, geen natuurdichter, geen romanticus of luchtfietser. Deze poëzie is gemoedelijk maar intelligent, divers maar immer secuur. In het gedicht "Vogelgids" oppert de dichter dat zo'n gids vogels kleuriger afbeeldt dan "het grauw / gescharrel buiten, makkelijke prooi zo / voor de vrienden van blz. 96 en verder: havik, sperwer, valk, valser geschminkt // dan Judas in het passiespel." De platte knoop, rottende pruimen, nieuwe aardappelen, oud speelgoed, frutsels... Rouke van der Hoek maakt er prachtige poëzie van. En verder gaat het ondermeer over het onhoorbare geluid van het geluk, het gevaar van grenzen overschrijden, de dingen zoals wij ze ons voorstellen, bijvoorbeeld een haring ("De haring / die je je voorstelt / bij het woord haring / is je mentale haring // [...] // Het hoeft geen levende haring te zijn. / De mijne ligt steevast met de staart links / en de ontbrekende kop rechts / bestrooid met uitjes."), en grootvader, voorrijder bij de schaatsclub van Joure, die één keer per jaar werd uitgestuurd om het ijs te testen en daarbij

zijn collega uit het naburige Sneek kruiste. Dit is kippenvelpoëzie, zo mooi en degelijk. De Duitse vertalingen zijn van de hand van Marinus Pütz.

Rauwe rock-'n-roll

Monsterproof is de vierde bundel van de Nederlandse dichter Daniël Dee (1975). De gedichten van Dee verzoenen je met het leven als vergissing of mislukking. Het is aanmodderen geblazen, alleen de liefde is van belang. Het luistert nauw, die liefde, daarom loopt het zo vaak fout. Dee schrijft wijdloperige gedichten, waarin de woorden en gedachten allerlei richtingen uit schieten, maar op het einde staat er wel iets onwrikbaar en solide. Spreek zijn familienaam op zijn Engels uit en je krijgt de naam van de frontman van een rockband, een band die songs brengt waarin alle clichés over de uitzichtloosheid van het bestaan opnieuw worden uitgevonden. Dee is rock-'n-roll. Geen pretentieuze, gerecycleerde, "look at me, I'm on top of the world"-geblèr, maar rauwe, gelouterde rock-'n-roll. Het aardigst aan de poëzie van Daniël Dee is dat je om de haverklap op zinnen of lappen tekst stuit die zo in het Grote Poëzieboek mogen overgeschreven worden. Het dialoogje in het titelgedicht is te hilarisch om echt representatief te zijn, maar kan toch beschouwd worden als helemaal Dee: "Als wij nou wezens waren die maar vijf keer konden neuken, zou je die keren dan met mij doorbrengen of zou je meerdere partners verkiezen?' 'Als ik je op tijd had leren kennen, dan met jou. Maar waarschijnlijk waren die keren allang al op. Zeker bij jou.' 'Maar je zou het bij één persoon houden? Je zou niet nieuwsgierig zijn naar anderen?' 'Nee, ik zou het allemaal met jou willen doen. En hopelijk is het dan de vijfde keer een beetje lekker."

Kirrend sproeisels

De vijfde keer van Henk van der Waal (1964) mag er in ieder geval zijn. *Zelf worden*, zo heet zijn nieuwe (en vijfde) bundel. Net als Mark Boog won Van der Waal met zijn debuut de C. Buddingh'prijs. Dat was in 1996. In de tussentijd heeft deze wijsgerig geschoolde dichter zich ontpopt tot een oeuvrebouwer, die met elke bundel een stap verder gaat op de ingeslagen weg. Dat is er een van vormelijkheid en beroezing. Van der Waal laat zijn klank- en beeldrijke verzen breed uitdijen en schuwt de neologismen niet. Zijn erotiserende vocabulaire en zijn redeneertrant ontleent hij grotendeels aan het werk van de Franse filosofen Georges Bataille en Maurice Blanchot. Een poëzie van het exces dus en van de overgave. Toch construeert hij zijn gedichten heel zorgvuldig, worden de woorden telkens in een strakke structuur gedwongen – in deze bundel doorgaans veertienregelige verzen, met in het midden, als een cesuur tussen de twee delen, een herhaling van de titel. Het gedicht "Ademloos" gaat zo: "die daar als knoflook geur heeft geplakt/ tussen de plooiën van je vingerkoten/ waar je je neus in neigt om je te wanen/ onder het kirrende van haar sproeisels, onder/ het minnende van haar buidel, onder het/ moederlijke van haar memsel, dat jou/ in je strot kroelt en bijstert en// ademloos// houdt vanwege het lood dat langs/ de regenboog van haar kijker je long/ in loopt, vanwege het cellofaan waarmee/ de schaterlach van haar toekomst de/ tocht over je tong stopt en je dwingt je te/ wentelen in wie jou is, in wie jij zijn zal:/ luidloze, hooploze, tijdloze". Het zelf wordt in deze overweldigende bundel gewenteld, omcirkeld, uitgesteld, weer aangeboord. Wie zich onderdompelt in Van der Waals zinnelijke woordzee, komt er als herboren weer uit. Welke Vlaamse dichter voelt zich geroepen?

Mark Boog, *Er moet sprake zijn van een misverstand*, Cossee, Amsterdam, 92 blz., 18,90 euro, ISBN 978-90-5936-268-0

Daniël Dee, *Monsterproof*, Uitgeverij Passage, Groningen, 68 blz., 15,90 euro, ISBN 978-90-5452-214-0

Rouke van der Hoek, *Laaglandbeken/Flachlandbüche*, Azul Press, Maastricht, 92 blz., 15,00 euro, ISBN 978-94-90687-03-8

Henk van der Waal, *zelf worden*, Querido, Amsterdam, 64 blz., 17,95 euro, ISBN 978 90 214 3795 8